

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 września 2020 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Dariusz Iskra (sprawozdawca)

Sędziowie: Sędzia Sądu Okręgowego Magdalena Nycz-Łucjan

Sędzia Sądu Rejonowego Anna Wołucka-Ławnikowicz

(delegowana)

po rozpoznaniu w dniu 9 września 2020 roku w Lublinie, na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.

przeciwko K. S. (1)

o zapłatę kwoty 11468,33 zł (jedenaście tysięcy czterysta sześćdziesiąt osiem złotych trzydzieści trzy grosze) z odsetkami od kwoty 10613,15 zł (dziesięć tysięcy sześćset trzynaście złotych piętnaście groszy) w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP, jednak nie więcej niż w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie, za okres od dnia 11 czerwca 2016 roku do dnia zapłaty

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku z dnia 21 marca 2019 roku, w sprawie I C 193/17

I. zmienia częściowo zaskarżony wyrok:

1) w punkcie I w ten sposób, że zasądza od K. S. (1) na rzecz (...) Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 6698,74 zł (sześć tysięcy sześćset dziewięćdziesiąt osiem złotych siedemdziesiąt cztery grosze) w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP, jednak nie więcej niż w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie, za okres od dnia 22 grudnia 2017 roku do dnia zapłaty,

2) w punkcie III w ten sposób, że zasądza od K. S. (1) na rzecz (...) Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 2030 zł (dwa tysiące trzydzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu,

3) w punkcie IV w ten sposób, że:

a) nakazuje pobrać od (...) Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku kwotę 1239,84 zł (tysiąc dwieście trzydzieści dziewięć złotych osiemdziesiąt cztery grosze) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych,

b) nakazuje pobrać od K. S. (1) na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku kwotę 1712,16 zł (tysiąc siedemset dwanaście złotych szesnaście groszy) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych;

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. zasądza od K. S. (1) na rzecz (...) Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 332,92 zł (trzysta trzydzieści dwa złote dziewięćdziesiąt dwa grosze) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego;

IV. przyznaje kuratorowi pozwanego adwokatowi Ł. S. wynagrodzenie w kwocie 720 zł (siedemset dwadzieścia złotych)

za reprezentowanie pozwanego w postępowaniu odwoławczym i kwotę tę nakazuje wypłacić z sum budżetowych Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Lublin-Wschód w L. z siedzibą w Ś..

Magdalena Nycz-Łucjan Dariusz Iskra Anna Wołucka-Ławnikowicz

Sygn. akt II Ca 799/19

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 10 czerwca 2016 roku, wniesionym do Sądu Rejonowego Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku w dniu 16 czerwca 2016 roku, powód – (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wniósł o zasądzenie od pozwanego – K. S. (1) kwoty 11468,33 zł z odsetkami od kwoty 10613,15 zł w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP, jednak nie więcej niż w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie, za okres od dnia 11 czerwca 2016 roku do dnia zapłaty (k. 2-3v).

Powód wniósł także o zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że pozwany w dniu 18 września 2015 roku zawarł z powodem umowę (...) nr (...), która w związku z wypowiedzeniem została postawiona w stan wymagalności. Na podstawie ksiąg powoda stwierdzono, że na dzień 10 czerwca 2016 figuruje w nich wymagalne zadłużenie z tego tytułu w kwocie 10613,15 zł (należność główna) i 825,18 zł (odsetki). Pomimo wezwań do zapłaty pozwany nie uregulował zadłużenia.

Powód wskazał, że na dochodzoną pozew kwotę składają się:

- 1) „należność główna (kapitał)” – 10613,15 zł,
- 2) „odsetki umowne liczone od 18.10.2015 r. do 10.06.2016 r. w kwocie 825,18 zł, które są znane powodowi na dzień wystawienia pozwu o zapłatę, gdyż zostały wyliczone (lecz nie skapitalizowane)”,
- 3) „koszty” – 30 zł.

*

W dniu 29 czerwca 2016 nakaz Sąd Rejonowy Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym.

Postanowieniem z dnia 18 stycznia 2017 roku Sąd Rejonowy Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku uchylił nakaz zapłaty w całości z uwagi na fakt, że nakazu zapłaty nie udało się doręczyć pozwanemu (k. 20, 38).

*

Postanowieniem z dnia 8 września 2017 roku ustanowiono kuratora dla pozwanego K. S. (1), którego miejsce pobytu nie jest znane (k. 68).

Kurator pozwanego wniósł odpowiedź na pozew. Podniósł zarzut braku wykazania podstaw i wysokości roszczenia oraz zarzut przedawnienia roszczenia i wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie kosztów procesu (k. 91-94).

*

Wyrokiem z dnia 21 marca 2019 roku Sąd Rejonowy Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku:

I. oddalił powództwo w całości;

II. ustalił wysokość wynagrodzenia kuratora – adwokata Ł. S. na kwotę 5904 zł, w tym 23% podatku od towarów i usług (1104 zł) i przyznał kuratorowi wynagrodzenie w powyższej wysokości, które nakazał wypłacić do kwoty 2952 zł z zaliczki uiszczonej przez powoda, zaś w pozostałej części tymczasowo z sum budżetowych Skarbu Państwa;

III. oddalił wniosek powoda o zasądzenie zwrotu kosztów procesu;

IV. nakazał ściągnąć od (...) Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 2952 zł celem pokrycia wydatków wyłożonych tymczasowo z sum budżetowych Skarbu Państwa (k. 58-158v).

W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy ustalił, że na podstawie wyciągu z ksiąg bankowych numer (...) WI (...); (...), (...) Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. stwierdzono, że na dzień 10 czerwca 2016 figuruje w nich wymagalne zadłużenie z tytułu (...) od 1 lipca 2013 roku nr (...) w kwocie 11468,33 zł, na które składają się następujące kwoty:

- 10.613,15 zł – należność główna;

- 825,18 zł – odsetki za okres od 18 października 2015 roku do 10 czerwca 2016 roku.

Sąd Rejonowy ustalił, że pismem z dnia 18 stycznia 2016 roku, skierowanym do pozwanego na adres zamieszkania pozwanego wskazany w pozwie, strona powodowa wypowiedziała umowę pożyczki nr (...), wskazując, że zadłużenie wymagalne wobec (...) Spółki Akcyjnej według stanu na dzień wystawienia wypowiedzenia wynosi 1557,97 zł. Powyższe wezwanie nie zostało przez pozwanego odebrane.

Sąd Rejonowy ustalił, że pismem z dnia 11 marca 2016 roku strona powodowa wezwała K. S. (1) do zapłaty wymagalnych należności w łącznej wysokości 11203,72 zł. Powyższe wezwanie zostało wysłane na adres zamieszkania pozwanego wskazany w pozwie i nie zostało przez pozwanego odebrane.

Sąd Rejonowy ustalił, że z systemu pesel-sad wynika, że od dnia 22 lutego 2014 roku K. S. (1) nie posiada zameldowania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej na pobyt stały i czasowy trwający powyżej 3 miesięcy.

Sąd Rejonowy wskazał, że ustalając stan faktyczny oparł się na powołanych w treści uzasadnienia dowodach.

Sąd Rejonowy uznał, że powództwo jest bezzasadne, ponieważ w toku postępowania powód nie przedstawił żadnego dowodu, który pozwalałby stwierdzić istnienie stosunku zobowiązaniowego między stronami. Nie wykazał też powstania i wysokości ewentualnej zaległości, jak też „adekwatności” roszczenia odsetkowego.

Sąd Rejonowy wskazał, że podstawę prawną rozstrzygnięcia w rozpoznawanej sprawie stanowią przepisy art. 353 § 1 k.c. i art. 353¹ k.c.

Sąd Rejonowy wskazał, że źródłem stosunku zobowiązaniowego między stronami sporu miała być umowa pożyczki zawarta pomiędzy K. S. (1), który jako biorący pożyczkę zobowiązał się do zapłaty kwoty pożyczki w ratach na rzecz dającego pożyczkę – (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.. Strony określiły odsetki umowne na wypadek opóźnienia ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, a wobec nienależytego wykonywania umowy strona powodowa wypowiedziała umowę i wezwała pozwanego do spełnienia świadczenia w całości.

Sąd Rejonowy przytoczył treść przepisu art. 720 § 1 k.c. i wskazał, że pomimo zobowiązania pełnomocnika powoda do złożenia w terminie 21 dni oryginałów dokumentów dołączonych do pisma procesowego z dnia 26 lutego 2018 roku pod rygorem przyjęcia, że odmawia przedłożenia oryginałów tych dokumentów na żądanie sądu i oceny tego postępowania w świetle zasad regulujących postępowanie dowodowe w procesie cywilnym, pełnomocnik

złożył ponownie jedynie niepoświadczoną za zgodność z oryginałem kserokopię umowy zawartej z pozwanym, harmonogram spłat pożyczki i potwierdzenie uruchomienia pożyczki.

Sąd podkreślił, że pozwany domagał się przedłożenia dokumentów potwierdzających powstanie zobowiązania, w szczególności zaś umowy zawartej przez K. S. (1).

Sąd Rejonowy uznał, że nie sposób przyjąć, że strony postępowania łączyła umowa pożyczki nr (...), jak twierdzi powód. Okoliczność ta bowiem nie została wykazana wymaganymi przez przepisy prawa dokumentami.

Sąd Rejonowy wskazał również, że powód twierdził też, że w wyniku realizacji tej umowy doszło do powstania zadłużenia. Okoliczności tej jednak powód również nie udowodnił. Na okoliczność istnienia zadłużenia powód przedłożył wyciąg z ksiąg bankowych, który w obecnym stanie prawnym ma tylko walor dokumentu prywatnego.

Sąd Rejonowy uznał, że wyciąg z ksiąg bankowych złożony w sprawie, podobnie jak wezwania do zapłaty oraz wypowiedzenie umowy, stanowią tylko dowód tego, że osoby, które je podpisały, złożyły oświadczenia zawarte w dokumencie. Są tylko dokumentami prywatnymi (art. 245 k.p.c.) i ich moc dowodowa jest identyczna. Nie zmienia tej oceny to, że w określonych w art. 485 § 3 k.p.c. okolicznościach wyciąg z ksiąg bankowych może być podstawą wydania przez sąd nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym – do czego zresztą w sprawie nie doszło. Dokument prywatny, w przeciwieństwie do dokumentu urzędowego, nie korzysta z domniemania zgodności jego treści z prawdą. Oznacza to, że dokumenty, które złożono w sprawie, nie stanowią dowodu przesądzającego o tym, że pozwany skorzystał z pożyczki w sytuacji, gdy kurator pozwanego zaprzecza istnieniu zadłużenia. W szczególności nie może być jedynym dowodem tego wyciąg z ksiąg bankowych powoda, będący w obecnym stanie prawnym jedynie dokumentem prywatnym, sporządzonym wyłącznie przez jedną ze stron postępowania. Jego wartość dowodowa jest zbliżona do wartości dowodowej pisemnych oświadczeń strony zawartych w pozwie bądź sprzeciwie lub odpowiedzi na pozew.

Oprócz dokumentów prywatnych zawierających określone w nich jednostronne oświadczenia woli i wiedzy powód nie przedłożył dowodu na przekazanie jakichkolwiek kwot na rzecz pozwanego; nie wskazał nawet, w jakich okolicznościach i kiedy doszło jego zdaniem do powstania zadłużenia. Skonkretyzowanie przez powoda sposobu powstania zadłużenia, choćby przez podanie, w jakich datach doszło do powstania zadłużenia (lub przedłożenie oryginału wyciągu z rachunku pozwanego zawierającego odpowiednie dane) było konieczne do tego, aby strona pozwana mogła się do tego odpowiednio konkretnie odnieść, a także do tego, by Sąd mógł prawidłowo ocenić podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia. Jeśliby liczyć termin przedawnienia od dołączonego do akt wypowiedzenia umowy kredytu/pożyczki, to trzyletni termin przedawnienia z art. 118 in fine k.c. do dnia wniesienia pozwu nie upłynął, niemniej nie wiadomo, czy powód nie zwlekał z wypowiedzeniem umowy i czy w związku z tym nie doszło do upływu terminu przedawnienia wcześniej. Pozwany zaprzeczył, aby posiadał jakiegokolwiek zobowiązania względem powoda. Brak przyznania okoliczności przytoczonych w pozwie oznacza w tym przypadku, wobec braku innych dowodów, że powód nie udowodnił istnienia swojego roszczenia, a to jego, stosownie do art. 6 k.c., obciąża ciężar dowodu w tym zakresie.

Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia o kosztach procesu Sąd Rejonowy wskazał przepis art. 98 § 1 k.p.c., a jako podstawę prawną rozstrzygnięcia o nieuiszczonych kosztach sądowych przepisy art. 83 ust. 2 i art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

*

Od wyroku z dnia 21 marca 2019 roku apelację wniósł pozwany, reprezentowany przez pełnomocnika, zaskarżając wyrok w całości.

Pozwany zarzucił naruszenie:

„1) art. 227 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. polegające na dowolnej, sprzecznej z zasadami doświadczenia życiowego i wskazaniemi wiedzy, ocenie materiału dowodowego przejawiającej się w uznaniu, że Powód nienależycie

udokumentował roszczenie, podczas gdy załączone do akt sprawy dokumenty w postaci umowy, wypowiedzenia, wyciągu z ksiąg bankowych oraz wezwania do zapłaty, stanowią dokumenty, których prawdziwość nie została w żaden sposób zakwestionowana i stanowią dowód na przysługującą wobec Pozwanego wierzytelność;

2) art. 232 k.p.c. w zw. z art. 217 k.p.c. poprzez przyjęcie, że Powód nie wywiązał się z obowiązku udowodnienia okoliczności, z których wywodzi skutki prawne, podczas gdy zaoferował on logiczne dowody wskazujące na istnienie i wysokość zobowiązania na właściwym etapie sprawy,

3) art. 207 § 3 k.p.c. poprzez ograniczenie się do biernej oceny stanowisk Stron i uniemożliwienie Powodowi rozwiania wątpliwości Sądu pierwszej instancji co do należytego udokumentowania roszczenia poprzez nie wezwanie Powoda do wyjaśnienia zaistniałych wątpliwości”¹.

Powód wniósł między innymi o „zmianę zaskarżonego wyroku Sądu pierwszej instancji i zasądzenie od Pozwanej na rzecz Powoda kwoty dochodzonej pozwem oraz kosztów procesu za obie instancje według norm przepisanych” (k. 167-168v).

÷

W odpowiedzi na apelację kurator pozwanego wniósł o oddalenie apelacji w całości, nieuwzględnienie przedstawionych w apelacji wniosków dowodowych, jako spóźnionych, oraz zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu przez kuratora w postępowaniu odwoławczym według norm przepisanych i oświadczył, że koszty te nie zostały opłacone w całości ani w części (k. 184-185v).

*

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja powoda jest częściowo zasadna.

Na wstępie należy wskazać, że do rozpoznania apelacji miały zastosowanie przepisy Kodeksu postępowania cywilnego w brzmieniu sprzed wejścia w życie ustawy z dnia 4 lipca 2019 roku o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r. poz. 1469).

Przepis art. 9 ust. 4 ustawy z dnia 4 lipca 2019 roku stanowi, że do rozpoznania środków odwoławczych wniesionych i nierozpoznanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym.

Uzasadniony jest podniesiony w apelacji zarzut naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału.

Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że przy dokonywaniu ustaleń faktycznych Sąd Rejonowy oparł się jedynie na następujących dokumentach:

1. wyciągu z ksiąg banku (k. 4),
2. pełnomocnictwach (k. 7-9, 86),
3. piśmie z dnia 18 stycznia 2018 roku zawierającym oświadczenie o wypowiedzeniu pożyczki (k. 128),
4. zwróconej przez operatora pocztowego kopercie, w której pismo z dnia 18 stycznia 2018 roku zostało przesłane do pozwanego (k. 129),
5. piśmie z dnia 11 marca 2016 roku zawierającym wezwanie do zapłaty (k. 5),

6. zwróconej korespondencji zawierającej pismo z dnia 11 marca 2016 roku (k. 6),

7. zaświadczenia systemu (...) -SAD (k. 18-19v),

8. informacji z Centrum Personalizacji Dokumentów MSWiA (k. 49).

Przy ocenie wskazanych wyżej dowodów z dokumentów oraz przy dokonywaniu ustaleń faktycznych w sprawie Sąd Rejonowy pominął szereg innych dowodów z dokumentów i swojego stanowiska w tym zakresie nie uzasadnił.

W toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji pozwany złożył następujące dokumenty dodatkowe mające znaczenie dla ustaleń faktycznych w sprawie:

1. wydruk z dnia 27 grudnia 2017 roku przedstawiający historię operacji na rachunku kredytowym K. S. (2) (k. 85-85v),
2. kserokopię umowy pożyczki numer (...) z dnia 18 września 2015 roku, zawartej pomiędzy (...) Bankiem (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w W. a K. S. (1) (k. 103-105v, 132-134),
3. kserokopię dokumentu z dnia 18 września 2015 roku zatytułowanego (...) POLISA NR (...) dla Pożyczkobiorców posiadających (...) w (...) SA” (k. 106-107, 135-136),
4. kserokopię dokumentu z dnia 18 września 2015 roku zatytułowanego (...) POLISA (...) Wniosek o zawarcie Umowy (...) do (...) posiadających (...) w (...) SA – wariant podstawowy” (k. 107v-108v, 137-138),
5. kserokopię dokumentu zatytułowanego „HARMONOGRAM SPŁAT POŻYCZKI Załącznik do Umowy kredytowej nr (...)” (k. 109-109v, 139-139v),
6. kserokopię dokumentu zatytułowanego (...) (k. 110),
7. wydruk z dnia 27 marca 2018 roku przedstawiający historię operacji na rachunku kredytowym K. S. (2) (k. 127-127v).

Sąd Rejonowy nie zajął w ogóle stanowiska w przedmiocie wymienionych wyżej dokumentów, złożonych przez powoda w celu przeprowadzenia z nich dowodów.

Należy zgodzić się z ustaleniem Sądu pierwszej instancji, że pełnomocnik powoda lub powód nie złożyli oryginałów dokumentów, których kserokopie dołączone zostały do pisma procesowego powoda z dnia 26 lutego 2018 roku. Na rozprawie w dniu 15 marca 2018 roku kurator pozwanego wnosił o zobowiązanie pełnomocnika powoda do złożenia oryginałów tych dokumentów (k. 117).

W odpowiedzi na wezwanie Sądu pierwszej instancji pełnomocnik powoda złożył ponownie kserokopie tych dokumentów, których kserokopie dołączone zostały do pisma procesowego z dnia 26 lutego 2018 roku (k. 131-141).

Treść pisma procesowego z dnia 28 marca 2018 roku (k. 131) wskazuje, że przy wykonywaniu obowiązku nałożonego przez Sąd pełnomocnik powoda wykazał się co najmniej brakiem staranności w zapoznaniu się z treścią pisma sądowego z dnia 16 marca 2018 roku (k. 118).

Z wymienionych wyżej dokumentów, w tym także tych dokumentów, które Sąd Rejonowy przyjął za podstawę ustaleń faktycznych, oraz z dokumentów dołączonych do apelacji, z których Sąd Okręgowy przeprowadził dowód w postępowaniu apelacyjnym, wynika, że w dniu 18 września 2015 roku (...) zawarła umowę pożyczki gotówkowej oraz związaną z tą umową umowę ubezpieczenia.

Przedmiotem umowy pożyczki była kwota 11727,94 zł, z czego kwota 10000 zł podlegała wypłacie kredytobiorcy, a pozostała kwota 1727,94 zł miała służyć skredytowaniu części kosztów pożyczki, a mianowicie kosztów w postaci prowizji – 415,58 zł i składek ubezpieczeniowych za cały okres ubezpieczenia równy okresowi kredytowania, to jest za okres 36 miesięcy – 1312,36 zł.

Pożyczka udzielona została na okres 36 miesięcy, a wysokość i terminy płatności rat pożyczki określone zostały w harmonogramie spłat stanowiącym integralną część zawartej umowy. Raty pożyczki określone zostały w równej wysokości 378,43 zł miesięcznie, z tym że ostatnia rata miała wynosić 377,74 zł. Termin płatności pierwszej raty oznaczony został na dzień 18 października 2015 roku, a ostatniej na dzień 18 września 2015 roku (k. 109v).

Spłaty rat miały być dokonywane przez Bank w drodze potrącenia wymagalnych należności ze środków pieniężnych na rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym pożyczkobiorcy numer (...) prowadzonym przez Bank (§ 6 umowy).

Jednocześnie z umową pożyczki zawarta została umowa ubezpieczenia spłaty pożyczki na wypadek utraty przez K. S. (1) dochodu lub inwalidztwa (k. 106-108v).

W dniu 18 września 2015 roku kwota pożyczki (10000 zł) została umieszczona na rachunku kredytowym pożyczkobiorcy (k. 110), a następnie przelana z rachunku kredytowego pożyczkobiorcy na rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy pożyczkobiorcy (k. 172-173).

W dniu 18 września 2015 roku K. S. (2) dokonał wypłaty gotówkowej kwoty 5000 zł ze swojego rachunku oszczędnościowo-kredytowego numer (...) (k. 170).

W dniu 22 września 2015 roku K. S. (2) dokonał wypłaty gotówkowej kwoty 5000 zł ze swojego rachunku oszczędnościowo-kredytowego numer (...) (k. 171).

W związku z tym, że umowa pożyczki nie była spłacana przez pożyczkobiorcę, w piśmie z dnia 18 stycznia 2016 roku wysłanym na adres pozwanego w dniu 25 stycznia 2016 roku Bank złożył pożyczkobiorcy oświadczenie o wypowiedzeniu umowy (k. 128-129v).

W dniu 7 marca 2016 roku nastąpiło częściowe rozliczenie kapitału pożyczki w kwocie 1114,79 zł (k. 85, 127, 169 – historia operacji na rachunku kredytowym). Można założyć, że kwota ta stanowiła częściowo niewykorzystaną składkę ubezpieczeniową (w związku z wypowiedzeniem umowy) i została odliczona od kwoty podlegającej zapłacie przez pożyczkobiorcę.

Po częściowym rozliczeniu do zapłaty z tytułu zwrotu kredytu pozostała kwota 10613,15 zł. Kwotę tę Bank ujął w wyciągu z ksiąg bankowych numer (...) z dnia 10 czerwca 2016 roku (k. 4).

W dniu 21 grudnia 2017 roku Bank dokonał rozliczeń na rachunku („kontrakcie”) kredytowym pożyczkobiorcy, przy czym nie wiadomo, czy wiązało się to z jednorazową wpłatą pożyczkobiorcy, czy też z pobraniem przez Bank środków z rachunku oszczędnościowo-kredytowego pozwanego.

Na poczet spłaty kapitału pożyczki Bank zaliczył kwoty 282,13 zł, 281,32 zł, 286,76 zł, 286,14 zł, 288,56 zł, 2489,50 zł. Po zaliczeniu do zapłaty z tytułu zwrotu kapitału pożyczki pozostała kwota 6698,74 zł.

Zestawienie treści historii operacji na rachunku („kontrakcie”) kredytowym pożyczkobiorcy z treścią harmonogramu spłaty prowadzi do wniosku, że w dniu 21 grudnia 2017 roku Bank zaliczył również odpowiednie kwoty (oznaczone symbolem „K1”) na poczet odsetek kapitałowych:

- 1) 96,30 zł (część raty kapitałowo-odsetkowej za październik 2015 roku),
- 2) 97,11 zł (część raty kapitałowo-odsetkowej za listopad 2015 roku),
- 3) 91,67 zł (część raty kapitałowo-odsetkowej za grudzień 2015 roku),
- 4) 92,29 zł (część raty kapitałowo-odsetkowej za styczeń 2016 roku),
- 5) 89,87 zł (część raty kapitałowo-odsetkowej za luty 2016 roku).

Do lutego obowiązywała bowiem umowa pożyczki, a w związku z tym powodowi przysługiwały umówione odsetki kapitałowe.

W dniu 21 grudnia 2017 roku Bank zaliczył również odpowiednie kwoty (oznaczone symbolem „K6”) na poczet odsetek za fakt opóźnienia („odsetek karnych”):

- 1) 61,45 zł,
- 2) 58,89 zł,
- 3) 57,66 zł,
- 4) 55,11 zł,
- 5) 53,13 zł.

Suma (753,48 zł) wskazanych wyżej:

a) odsetek kapitałowych oraz

b) odsetek za fakt opóźnienia, liczonych zgodnie z umową według czterokrotności stopy i kredytu lombardowego NBP, która w okresie od dnia 5 marca 2015 roku do dnia 17 marca 2020 roku wynosiła 2,5 % w stosunku rocznym,

pozwała na przyjęcie, że stanowiła ona rozliczenie odsetek kapitałowych i odsetek za opóźnienie na dzień 10 czerwca 2016 roku, to jest na dzień wystawienia wyciągu z ksiąg banku. Nawet bowiem gdyby hipotetycznie liczyć ogólnie odsetki od pierwotnej kwoty kredytu 11727,94 zł według stopy 10% w stosunku rocznym za okres od dnia 18 października 2015 roku do dnia 10 czerwca 2016 roku, które wynosiłyby 761,51 zł, to i tak kwota zaliczona przez Bank (753,48 zł) na poczet odsetek kapitałowych i odsetek za fakt opóźnienia, praktycznie odpowiada wyliczonej hipotetycznie kwocie odsetek. Odsetki (kapitałowe i za fakt opóźnienia) na dzień wystawienia bankowego tytułu nie mogły zatem wynieść 825,18 zł.

W dniu 21 grudnia 2017 roku Bank zaliczył również na poczet odsetek za fakt opóźnienia („odsetek karnych”):

a) kwotę 1663,27 zł oznaczoną symbolem „(...)” oraz

b) kwotę 33,84 zł, oznaczoną symbolem (...).

Suma tych kwot (1697,11 zł) jest niewiele wyższa od odsetek za fakt opóźnienia w zapłacie kwoty 11080,39 zł (stanowiącej niespłaconą sumę kwoty pożyczki – 10613,15 zł na dzień 10 czerwca 2016 roku i niezapłacone odsetki kapitałowe – 467,24 zł na dzień 10 czerwca 2016 roku). Kwota tych ostatnich odsetek wynosi 1696,97 zł.

Z powyższych ustaleń wynika, że na dzień 21 grudnia 2017 roku do zapłaty w ramach żądań dochodzonych w rozpoznawanej sprawie pozostawała jedynie kwota 6698,74 zł z tytułu zwrotu pożyczki. Od tej kwoty należały się Bankowi odsetki za opóźnienie w zapłacie tej kwoty za czas od dnia 22 grudnia 2017 roku do dnia zapłaty, liczone według czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP.

Na dzień 21 grudnia 2017 roku z żądań dochodzonych w rozpoznawanej sprawie zaspokojone zostało, a częściowo nie było zasadne, żądanie zapłaty kwoty 825,18 zł, a ponadto zaspokojone zostało żądanie odsetek od kwoty 10613,15 zł za okres od 11 czerwca 2016 roku do dnia 21 grudnia 2017 roku.

÷

Przy ocenie dowodów z dokumentów, które całkowicie pominął Sąd pierwszej instancji przy dokonywaniu ustaleń faktycznych, należy zwrócić uwagę, że Kodeks postępowania cywilnego, jak również inne akty prawne

regulujące postępowanie w sprawach cywilnych, nie zawierają wyczerpującego katalogu dowodów, jakie mogą być przeprowadzone w postępowaniu cywilnym (art. 309 k.p.c.).

Przepisy regulujące postępowanie cywilne przewidują wprawdzie ograniczenia dowodowe dotyczące możliwości udowodnienia faktów danego rodzaju tylko ściśle oznaczonymi dowodami, jednak dotyczy to tylko wypadków ściśle uregulowanych w tych przepisach.

Brak jest w Kodeksie postępowania cywilnego i w innych aktach prawnych regulujących to postępowanie przepisów, które a priori wyłączałyby dopuszczalność przeprowadzenia dowodu z kopii dokumentu (kserokopii, fotokopii, czy innego odwzorowania dokumentu). Co więcej, sama kserokopia dokumentu jest również dokumentem.

Zwrócić należy uwagę, że w rozpoznawanej sprawie ani pozwany ani reprezentujący go kurator nie zaprzeczyli twierdzeniom powoda, że przedstawione przez niego kserokopie dokumentów są kserokopiami dokumentów potwierdzającymi czynności prawne z udziałem powoda. W szczególności należy podkreślić, że brak jest zarzutów, że widniejące na kserokopiach odwzorowania podpisów zawierających oznaczenie imienia i nazwiska pozwanego nie są odwzorowaniami własnoręcznych podpisów K. S. (1). Kurator pozwanego na rozprawie w dniu 15 marca 2018 roku wniósł jedynie o zobowiązanie pełnomocnika powoda do złożenia oryginałów omawianych dokumentów (k. 117), jednak ani wówczas ani w toku dalszego postępowania nie zaprzeczył istnieniu kiedykolwiek oryginałów dokumentów, z których wykonano kserokopie. W szczególności brak było zarzutów, że dokumenty, z których wykonano kserokopie, zostały spreparowane przez powoda, a zwłaszcza, że podpisy zawierające oznaczenie imienia i nazwiska pozwanego zostały uczynione przez inną osobę.

Kserokopia dokumentu jest zatem dowodem, który w postępowaniu cywilnym podlega ocenie na podstawie art. 233 § 1 k.p.c., tak jak każdy inny dowód.

Zestawienie treści i cech wszystkich dokumentów przedstawionych przez powoda nie pozwala na uznanie, że kserokopie omawianych dokumentów nie mogą być wiarygodnymi dowodami, a w związku z tym, że nie mogą stanowić podstawy ustaleń faktycznych.

W związku z powyższym na podstawie dokumentów przedstawionych przez powoda możliwe było dokonanie ustaleń w zakresie faktu zawarcia przez strony umów oznaczonego rodzaju, treści tych omów, przyczyn i sposobu wypowiedzenia umowy pożyczki oraz rozliczeń z tytułu wykonania umowy.

Wprawdzie w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji powód nie przedstawił dowodów wykonania umowy pożyczki przez Bank, a więc wypłacenia pożyczki pozwanemu, i to pomimo zarzutów kuratora pozwanego w tym zakresie, jednak stosowne, omówione wyżej dokumenty, zostały przedstawione w postępowaniu apelacyjnym.

Wprawdzie sąd drugiej instancji może pominąć spóźnione dowody na podstawie art. 381 k.p.c., jednak w rozpoznawanej sprawie pominięcie dowodów wskazujących na wykonanie umowy przez Bank prowadziłoby do wydania rażąco niesprawiedliwego wyroku, a to wobec ustalenia, że umowa pożyczki została w rzeczywistości zawarta przez pozwanego. W świetle zasad doświadczenia życiowego trudno byłoby również założyć, że jeden z największych banków polskich dochodzi od pożyczkobiorcy zwrotu pożyczki, której sam nie wypłacił pożyczkobiorcy, i to pomimo zawarcia umowy pożyczki.

Pominięcie dowodów na podstawie art. 381 k.p.c. jest przy tym prawem sądu drugiej instancji nie zaś obowiązkiem. Z uprawnienia tego sąd powinien korzystać przede wszystkim wówczas, gdy spowodowałoby to opóźnienie w rozpoznaniu sprawy, a zawnioskowane dowody nie mają jednoznacznego charakteru, gdy chodzi o chociażby tylko potencjalną możliwość dokonywania na ich podstawie ustaleń faktycznych w drugiej instancji.

Należy zgodzić się ze stanowiskiem powoda wyrażonym w apelacji, że powód nie zamierzał dowodzić istnienia okoliczności faktycznych stanowiących podstawę faktyczną powództwa jedynie wyciągiem z ksiąg banku dołączonym do pozwu.

Odnosząc się do stanowiska Sądu pierwszej instancji na temat mocy dowodowej w postępowaniu cywilnym dokumentu w postaci wyciągu z ksiąg banku należy wyjaśnić, że oczywiste jest, że wyciąg z ksiąg banku nie jest dokumentem urzędowym w znaczeniu określonym przez przepisy Kodeksu postępowania cywilnego. Jest natomiast dokumentem prywatnym i jak każdy dowód przedstawiony sądowi w postępowaniu cywilnym podlega ocenie. Przykładowo może stanowić dowód tego, że osoby, które go podpisały, złożyły oświadczenie zawarte w wyciągu. Może wreszcie stanowić dowód tego, że opisane w wyciągu zadłużenie dłużnika figuruje w księgach banku. W zależności od okoliczności konkretnej sprawy może też stanowić dowód istnienia stwierdzonego w nim zadłużenia. Ocena takiego dokumentu dokonywana jest każdorazowo według zasad określonych w art. 233 § 1 k.p.c. i nie można a priori wykluczyć, że wyciąg z ksiąg banku posłuży w konkretnym wypadku do ustalenia istnienia i wysokości wierzytelności banku.

Zestawienie wyciągu z ksiąg banku przedstawionego w rozpoznawanej sprawie przez powoda z pozostałymi dokumentami stanowiącymi dowody w sprawie pozwala na przyjęcie, że wystawienie przez bank takiego wyciągu stanowiło działanie rzeczywiście związane z zawarciem przez Bank i pozwanego umowy pożyczki i z jej niewykonywaniem przez pozwanego.

÷

Mając na uwadze powyższe rozważania, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy zmienił częściowo zaskarżony wyrok:

1) w punkcie I w ten sposób, że zasądził od K. S. (1) na rzecz (...) Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 6698,74 zł w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP, jednak nie więcej niż w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie, za okres od dnia 22 grudnia 2017 roku do dnia zapłaty,

2) w punkcie III w ten sposób, że zasądził od K. S. (1) na rzecz (...) Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 2030 zł tytułem zwrotu kosztów procesu,

3) w punkcie IV w ten sposób, że:

a) nakazał pobrać od (...) Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku kwotę 1239,84 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych,

b) nakazał pobrać od K. S. (1) na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku kwotę 1712,16 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Zmiana rozstrzygnięć zawartych w punktach III i IV zaskarżonego wyroku jest konsekwencją częściowej zmiany tego wyroku w punkcie I.

Na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c. Sąd Okręgowy zasądził od K. S. (1) na rzecz (...) Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 2030 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Przepis art. 100 zd. 1 k.p.c. stanowi, że w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Z uwagi na to, że powództwo zostało częściowo oddalone, Sąd Okręgowy stosunkowo rozdzielił koszty procesu pomiędzy stronami, mając na względzie fakt, w jakiej części żądanie pozwu zostało uwzględnione.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w postanowieniu z dnia 31 stycznia 1991 roku, II CZ 255/90 (OSP 1991, z. 11, poz. 279), stosunkowy podział kosztów procesu (art. 100 k.p.c.) dotyczy ich całości, co oznacza przyjęcie za podstawę obliczeń sumy należności obu stron, ustalonych stosownie do zasad z art. 98 § 2 i 3 k.p.c. (oraz art. 99 k.p.c.), w wypadkach tam wskazanych. Sumę tę dzieli się proporcjonalnie do stosunku, w jakim strony utrzymały się ze swymi roszczeniami lub obroną, otrzymując w wyniku kwoty, stanowiące ich udziały w całości

kosztów. Jeżeli poniesione przez stronę koszty przewyższają obciążający ją udział – zasądzeniu na jej rzecz podlega różnica.

Ogółem koszty procesu w rozpoznawanej sprawie wyniosły w pierwszej instancji 3500 zł i zostały poniesione wyłącznie przez powoda. Koszty te obejmują:

- a) opłatę od pozwu – 531 zł (k. 15),
- b) opłatę skarbową od pełnomocnictwa procesowego – 17 zł (k. 16),
- c) wykorzystaną w całości zaliczkę – 2952 zł (k. 60, 62).

Pozwany przegrał sprawę w 0,58 części, ponieważ w takim zakresie zostało uwzględnione żądanie pozwu (6698,74 zł : 11468,33 zł = 0,58). Powód przegrał sprawę w 0,42 części.

Udział w sumie kosztów procesu obciążający pozwanego wynosi 2030 zł (= 3500 zł · 0,58). Udział w sumie kosztów procesu obciążający powoda wynosi 1470 zł.

Ponieważ poniesione przez powoda koszty (3500 zł) o 2030 zł przewyższają obciążający go udział, zasądzeniu na jego rzecz tytułem zwrotu kosztów procesu podlega ta właśnie różnica.

*

W pozostałej części apelacja powoda jest bezzasadna i w związku z tym podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

Z dokumentów przedstawionych przez samego powoda wynika, że zobowiązanie do zwrotu pożyczki w zakresie objętym żądaniem pozwu zostało częściowo wykonane przez pozwanego.

Kwestia ta została omówiona we wcześniejszej części uzasadnienia.

Jeżeli chodzi o żądanie zapłaty kwoty 30 zł z tytułu zwrotu kosztów poniesionych przez Bank w związku z domaganiem się od pozwanego zwrotu pożyczki, to należy wskazać, że Bank nie wskazał i nie udowodnił, o jakiego rodzaju koszty chodzi.

Nie jest uzasadniony podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia roszczenia. Biorąc pod uwagę datę zawarcia umowy oraz daty wynikających z niej roszczeń o zwrot pożyczki, a także datę wniesienia pozwu do Sądu Rejonowego, należy uznać, że nie upłynął jakikolwiek termin przedawnienia roszczeń Banku.

*

Na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 zd. 1 k.p.c. Sąd Okręgowy zasądził od K. S. (1) na rzecz (...) Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 332,92 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Ogółem koszty postępowania odwoławczego w rozpoznawanej sprawie wyniosły 574 zł i zostały poniesione w całości przez powoda. Koszty te obejmują opłatę od apelacji (k. 174).

Pozwany przegrał sprawę w drugiej instancji w 0,58 części, ponieważ w takim zakresie apelacja została uwzględniona. Powód przegrał sprawę w drugiej instancji w 0,42 części.

Udział w sumie kosztów postępowania odwoławczego obciążający pozwanego wynosi 332,92 zł (= 574 zł · 0,58). Udział w sumie kosztów postępowania odwoławczego obciążający powoda wynosi 241,08 zł.

Ponieważ poniesione przez powoda koszty (574 zł) o 332,92 zł przewyższają obciążający go udział, zasądzeniu na jego rzecz tytułem zwrotu kosztów procesu podlega ta właśnie różnica.

*

Na podstawie § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 2018 roku w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej (Dz. U. z 2018 r. poz. 536) Sąd Okręgowy przyznał kuratorowi pozwanego adwokatowi Ł. S. wynagrodzenie w kwocie 720 zł za reprezentowanie pozwanego w postępowaniu odwoławczym i kwotę tę nakazał wypłacić z sum budżetowych Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Lublin-Wschód w L. z siedzibą w Ś..

Sprawa nie wymagała przeprowadzenia rozprawy w postępowaniu odwoławczym, a w związku z tym nie miał w sprawie zastosowania przepis § 1 ust. 3 rozporządzenia z dnia 9 marca 2018 roku.

Z przepisu § 1 ust. 1 rozporządzenia z dnia 9 marca 2018 roku wynika, że wysokość wynagrodzenia kuratora ustanowionego dla strony w sprawie cywilnej będącego adwokatem ustala się w kwocie nieprzekraczającej 40% stawek minimalnych za czynności adwokackie określonych w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 26 maja 1982 roku – Prawo o adwokaturze.

Stawka maksymalna wynagrodzenia kuratora w rozpoznawanej sprawie wynosiła zatem w postępowaniu odwoławczym 720 zł (1800 zł · 0,4).

Aktualnie obowiązujące rozporządzenie w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej nie przewiduje możliwości doliczenia do przyznanego wynagrodzenia stawki podatku od towarów i usług.

*

Z tych wszystkich względów i na podstawie powołanych wyżej przepisów Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.

Magdalena Nycz-Łucjan Dariusz Iskra Anna Wołucka-Ławnikowicz

1 Przytoczono dosłowne brzmienie zarzutów apelacyjnych.